

KONINKRIJK. SUPPLEMENT 1

[DE GELIJKENISSEN VAN JEZUS] UITLEG VAN GELIJKENISSEN IN DE BIJBEL

Introductie. In deze serie over de verkondiging van het Koninkrijk van God leer je hoe je de gelijkenissen van Jezus Christus op de juiste manier uit moet leggen, moet prediken of moet onderwijzen. De gelijkenissen zijn gegroepeerd onder bepaalde thema's in het Koninkrijk van God (Zie de inhoud van handleidingen 9 tot 12).

Dit supplement is een onderricht aangaande gelijkenissen. Denk na over de volgende: Wat is een gelijkenis? Wat is het doel om een gelijkenis te vertellen? Wat zijn de kenmerken van een gelijkenis? En wat zijn de richtlijnen om gelijkenissen uit te leggen?

A. GELIJKENISSEN

Lees. Matteüs 13:31-32; Johannes 15:1-6; Ezechiël 4:1-8.

Leer. Een "gelijkenis" is een aards verhaal met een hemelse betekenis. Het is een illustratie door middel van een levensecht verhaal. Het is ontworpen om een geestelijke waarheid te illustreren of om een vraag te beantwoorden. Jezus was een meester in het vertellen van gelijkenissen. Hij gebruikte *aardse verhalen* om mensen te wijzen op *hemelse zaken*. Hij maakte gebruik van gewone dingen en alledaagse gebeurtenissen om licht te werpen op de geheimenissen van het Koninkrijk van God en om mensen te confronteren met de werkelijkheden van hun situatie en de noodzaak van hun verandering.

Een gelijkenis is niet een historisch verslag, maar het verhaal moet levensgetrouw zijn. Het beschrijft dingen die *echt kunnen gebeuren*. Een gelijkenis beperkt zich tot zaken die echt zijn (feiten). Het gaat niet buiten de grenzen van de werkelijkheid (Matteüs 13:31-32). Een gelijkenis verschilt van andere stijlfiguren van vergelijking als een allegorie (Johannes 15:1-6) of profetische symboliek (Ezechiël 4:1-8), die wel of niet levensgetrouw kunnen zijn.

B. HET DOEL VAN GELIJKENISSEN

Lees. Matteüs 7:6; 10:14-15,23,26-27; 13:10-17; Markus 4:10-12; Lukas 8:10.

Ontdek en bespreek. Waarom vertelde Jezus gelijkenissen?

Aantekeningen.

Het doel om gelijkenissen te vertellen is *om hemelse waarheden met aardse verhalen te illustreren*.

Waarom zegt Jezus in de gelijkenis van **de zaaier** dat "de kennis van de geheimenissen van het Koninkrijk van God aan de discipelen gegeven is, maar niet aan andere mensen" (Lukas 8:10)? Was het de bedoeling van Jezus om mensen in de maatschappij in het duister te laten aangaande het Koninkrijk van God? Nee! De bedoeling van Jezus was dat de waarheden van Zijn onderricht, inclusief de gelijkenissen, openlijk aan alle mensen in de wereld verkondigd moesten worden en niet tot een kleine groep ingewijden beperkt moesten blijven, omdat Hij Zijn discipelen beval om de waarheid van de daken te proclameren (Matteüs 10:27) en in de hele wereld te verkondigen tot een getuigenis voor alle volken (Matteüs 24:14)!

Maar het proclameren van de waarheid aan alle mensen in de wereld betekent nog niet dat alle mensen in de wereld de boodschap horen of begrijpen wat zij horen! *De houding van de hoorders* is erg belangrijk. Door gelijkenissen te vertellen maakt Jezus Christus de waarheid begrijpelijk voor mensen met een positieve houding die daarop reageren en verbergt Hij tegelijk de waarheid voor mensen met een negatieve houding die niet goed daarop willen reageren! Hij gaf wat heilig is niet aan "de honden" om te verscheuren en gooide de parels niet voor de "zwijnen" om te vertrappen (Matteüs 7:6). De houding van de hoorders bepaalde of zij de geheimenissen van het Koninkrijk van God konden begrijpen of niet.

Jezus beval ook Zijn discipelen om het evangelie niet eindeloos te verkondigen aan mensen die het verachten. De discipelen moesten geduld beoefenen. Maar ook geduld heeft een grens! Er komt een moment wanneer de aanhoudende weerstand tegen de genadige uitnodiging van het evangelie en de onderwijzingen van Jezus Christus gestraft moet worden door het vertrek van de boodschappers van de Bijbel. Daarom onderwees Jezus Zijn discipelen om niet te blijven op plaatsen waar zij en hun boodschap verworpen werden (Matteüs 10:14). De gelijkenis van **de onvruchtbare vijgenboom** leert dat God Zijn geduld niet eindeloos verlengt (Lukas 13:1-9). Ook de apostel Paulus en zijn medewerkers leren dat het aanhoudend blijven bij mensen die het christelijke geloof verachten niet eerlijk is ten aanzien van de andere gebieden in de wereld die de boodschap ook moeten horen (Handelingen 13:45-46; 18:5-6; Romeinen 16:17-18; Titus 3:10). Vergeet niet dat de oogst wel groot is, maar de arbeiders zeer weinig zijn (Matteüs 9:37).

C. DE KENMERKEN VAN EEN GELIJKENIS

1. De mogelijke elementen van een gelijkenis.

Lees. Matteüs 13:31-32; Matteüs 13:3-9,18-23; Lukas 10:25-37.

Ontdek en bespreek. Wat zijn de mogelijke elementen van een gelijkenis?

Aantekeningen. Een gelijkenis heeft drie mogelijke elementen: de achtergrond, het verhaal en de uitleg of toepassing. Maar een gelijkenis in de Bijbel kan ook slechts één of twee van deze elementen bevatten. Bijvoorbeeld:

- De gelijkenis van **het mosterdzaad** heeft alleen het verhaal.
- De gelijkenis van **de zaaier** heeft het verhaal en de uitleg.
- De gelijkenis van **de barmhartige Samaritaan** heeft de achtergrond, het verhaal en de uitleg.

2. De drie elementen van een gelijkenis.

(1) De achtergrond van een gelijkenis.

“De achtergrond” van een gelijkenis bestaat uit *de aanleiding* en *de omstandigheden* die leidde tot het vertellen van een gelijkenis.

Ontdek en bespreek. Wat zijn de achtergronden van de volgende gelijkenissen?

Aantekeningen.

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. *Lees* Lukas 10:25-29. De achtergrond van de gelijkenis van **de barmhartige Samaritaan** is de volgende. Een deskundige in de Joodse Wet stelde Jezus een strikvraag. Hij wou Jezus in Zijn eigen woorden vangen. Hij vroeg wat mensen moesten doen om het eeuwige leven te beërven. Deze deskundige in de Joodse Wet geloofde zelf namelijk dat een mens alle wetten in het Oude Testament (inclusief de 613 door mensen gemaakte wetten die de Joodse geleerden aan Gods wet hadden toegevoegd) moest houden ten einde het eeuwige leven te verkrijgen. Als Jezus zou antwoorden dat mensen de hele Wet moesten houden, dan zou de deskundige van de Joodse Wet Jezus erop gewezen hebben dat Hij en Zijn discipelen de Wet niet hielden zoals het door de Joodse geleerden uitgelegd werd.

Maar Jezus antwoordde zijn vraag met een wedervraag. Jezus liet hem zijn eigen vraag beantwoorden. “Wat staat er in de Wet geschreven? Wat leest u daar?” Nu was de wetgeleerde gedwongen om zijn eigen geloof te belijden en hij zei, “U zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel, met heel uw kracht, en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.” Jezus zei, “U hebt juist geantwoord. Doe dat en u zult leven.”

De man wist dat hij niet al zijn naasten liefhad en dus probeerde hij zichzelf voor de schare toehoorders te rechtvaardigen door te vragen, “Wie is mijn naaste?” In antwoord op deze vraag, vertelde Jezus de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Dat is het antwoord van Jezus op de vraag: “Wie is mijn naaste?” Dus, de achtergrond of aanleiding van deze gelijkenis is de vraag, “Wie is mijn naaste?”

De gelijkenis van het verloren schaap. *Lees* Lukas 15:3-7; Matteüs 18:12-14. De achtergronden van de gelijkenis van **het verloren schaap** in het Evangelie van Lukas en het Evangelie van Matteüs zijn niet dezelfde! Dit betekent dat Jezus een bepaalde gelijkenis wel meer dan eenmaal vertelde, maar telkens met een ander achtergrond, ten einde een andere vraag te beantwoorden of een andere geestelijke waarheid te onderwijzen. De achtergronden helpen ons om de verschillende betekenissen van deze gelijkenissen te begrijpen.

De achtergrond van de gelijkenis van **het verloren schaap in het Evangelie van Lukas** houdt verband met Gods zorg voor verloren mensen, als tollenaars en hoeren. De achtergrond van de gelijkenis van **het verloren schaap in het Evangelie van Matteüs** houdt verband met Gods zorg voor kinderen. Beide gelijkenissen leren dat Jezus Christus mensen in Zijn Koninkrijk verwelkomt. Terwijl Lukas de nadruk legt op verachte zondaren, legt Matteüs de nadruk op onbeduidende kinderen!

(2) Het verhaal van een gelijkenis.

Ontdek en bespreek. Wat kenmerkt het verhaal van een gelijkenis?

Aantekeningen.

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. *Lees* Lukas 10:30-35. Het verhaal is ontworpen om een geestelijke waarheid te onderrichten of een vraag te beantwoorden. Het verhaal van een gelijkenis is altijd “levensgetrouw”. Het beperkt zich tot werkelijke feiten en gebeurtenissen die in de geschiedenis kunnen plaatsvinden. Het gaat niet buiten de grenzen van werkelijke mogelijkheden. Bijvoorbeeld, het verhaal van een man die van Jeruzalem reist naar Jericho, door rovers aangevallen wordt en uiteindelijk door een Samaritaan geholpen wordt, is levensgetrouw en gebeurde ook in het echt.

Lees Johannes 10:1-18; Zacharia 5:1-4. Een gelijkenis verschilt van andere *stijlfiguren van vergelijking*, als een allegorie (Johannes 10:1-18) of profetische symboliek (Zacharia 5:1-4) die wel of niet levensgetrouw kan zijn. Het verhaal is niet een fantasie en gebruikt ook niet profetische symbolen als bijvoorbeeld “een vliegende boekrol”.

(3) De uitleg of toepassing van een gelijkenis.

Ontdek en bespreek: Wat is de uitleg of toepassing van de volgende gelijkenissen?

Aantekeningen.

De gelijkenis van de parel van grote waarde. Lees Matteüs 13:44. Aan deze gelijkenis geeft Jezus geen uitleg of toepassing.

De gelijkenis van de wijze en de dwaze bouwer. Lees Matteüs 7:24,26. De toepassing van deze gelijkenis is niet alleen om de woorden van Jezus Christus te horen, maar om ze in praktijk te brengen. Let wel dat Jezus niet aan elk detail van het verhaal een afzonderlijke uitleg geeft. Hij geeft geen uitleg aan “het huis”, “de rots” of “het zand” en ook niet aan “de slagregen”, “de waterstromen” en “de winden”.

De gelijkenis van het onkruid tussen de tarwe. Lees Matteüs 13:36-43. De uitleg van deze gelijkenis is dat het Koninkrijk van God in zijn tegenwoordige huidige fase (vorm) bestaat uit een vermenging van goede en slechte mensen. Sommige mensen behoren aan Jezus Christus en dienen Hem, terwijl andere mensen behoren aan de duivel en hem dienen. Het is niet onze verantwoordelijkheid om mensen te beoordelen (of zij ware christenen zijn of niet). Het is ook niet onze verantwoordelijkheid om ware gelovigen van andere mensen af te scheiden. Bij de wederkomst van Jezus Christus, zal Jezus Christus Zijn engelen gebruiken om de ware gelovigen van de ongelovigen te scheiden.

Let wel, dat hoewel Jezus meer dan één detail van de gelijkenis uitlegt, Hij niet meer dan één belangrijke boodschap in deze gelijkenis leert. Hij geeft uitleg aan “de twee zaaiers”, aan “de tarwe en het onkruid”, aan “de oogst en de maaiers” en aan “de schuur en de vurige oven”. Maar al deze bijzonderheden (details) dienen om één hoofdgedachte of één belangrijke boodschap te leren, namelijk, dat er onkruid tussen de tarwe gezaaid is (dat wil zeggen, dat er altijd niet-christenen tussen de christenen aanwezig zijn).

D. DE RICHTLIJNEN VOOR DE UITLEG VAN GELIJKENISSEN

Introductie. Als iemand een auto bestuurt, moet hij de duidelijke regels voor weggebruikers volgen anders komt er een ongeluk. Sommige verkeersregels hebben te maken met welke kant van de weg er gereden moet worden, hoe snel men mag rijden en de tekenen die men moet geven als hij draait of stopt. Als een bestuurder deze regels veronachtzaamt, veroorzaakt hij waarschijnlijk een ongeluk dat tot verlies van de auto en verlies van levens kan leiden.

Op dezelfde manier moeten christenen de Bijbel uitleggen volgens *de regels voor Bijbel uitleg (hermeneutiek)*. Als een christen deze regels veronachtzaamt, leert hij waarschijnlijk een valse leerstelling en veroorzaakt hij grote geestelijke schade aan mensen.

In de Bijbel komen verschillende genres literatuur voor:

- Historische verhalen (Matteüs 1:18-25), genealogieën (Matteüs 1:1-17), brieven (Filemon).
- Onderwijzingen (Johannes 14:6), bevelen (Johannes 13:34-35) en verboden (Matteüs 5:39; 6:1,5,16,19,25; 7:1,6).
- Verschillende stijlfiguren in figuurlijke spraak, als bijvoorbeeld vergelijking (Jesaja 53:6), metafoor (beeldspraak) (Psalm 23:1), type (Hebreeën 10:8-10; 1 Korintiërs 5:7-8) en een symbool (Psalm 119:105; Jeremia 23:29).
- Poëzie (Job, de Psalmen en Spreuken).
- De gelijkenissen van Jezus.
- Profetieën (Jesaja en Jeremia)
- Apocalyptische literatuur (Daniël en Openbaring).

Elk van deze genres heeft zijn eigen regels voor uitleg. In deze studie bespreken wij de regels voor “de uitleg van gelijkenissen” van Jezus Christus.

De volgende zijn zes regels voor de uitleg van gelijkenissen:

Regel 1. Begrijp het natuurlijke verhaal van de gelijkenis.

De eerste verantwoordelijkheid is om het natuurlijke verhaal van de gelijkenis te begrijpen. De gelijkenis wordt in figuurlijke taal gesproken en de geestelijke betekenis is daarop gebaseerd. Hier worden de woorden en de culturele en historische feiten van de achtergrond in het verhaal bestudeerd.

Ontdek en bespreek. Wat zijn de dingen en gebeurtenissen die in het verhaal beschreven worden en wat betekenen deze dingen en gebeurtenissen in het gewone leven van die tijd?

De gelijkenis van de koninklijke bruiloft. Lees Matteüs 22:1-14. In de gelijkenis van **de koninklijke bruiloft** zijn de volgende feiten getrouw naar het gewone leven: Het was gebruikelijk om een uitnodiging voor een koninklijke bruiloft een aantal keren te herhalen. De verschillende reacties van de genodigden zijn zeer realistisch. Een oosterse koning strafte wel eens mensen die zijn uitnodiging verwierpen. Het was gebruikelijk om de bruiloftszaal helemaal te vullen. En het was ook gebruikelijk om een speciaal bruiloftskleed gedurende het feest te dragen.

Omdat de mensen geen kalenders of agenda's hadden was het niet ongebruikelijk onder de Joden om eerst een algemene uitnodiging te versturen en pas later de genodigden persoonlijk op te roepen om te komen. Evenals in het gewone leven, kunnen niet alle genodigden komen of willen zij niet eens komen. Zij verexcuseerden zich of maakten allerlei verontschuldigen waarom zij niet wilden komen. Vroeger was het onbeleefd niet op te dagen en zelfs onmogelijk om de uitnodiging van een koning af te slaan. Mensen die niet kwamen opdagen, werden gevangen genomen en soms zelfs gedood! Vele mensen namen wel de uitnodiging aan en kwamen bij het feest opdagen.

Er is historisch bewijs dat als iemand in het Midden Oosten in de tegenwoordigheid van een koning kwam, hij verplicht was een speciaal kleed te dragen dat de koning hem had toegestuurd. Omdat de meest gasten uit de onbevoorrechte klassen kwamen en niet zo een kleed bezaten, kregen zij waarschijnlijk een kleed aangeboden voordat zij de feestzaal binnengingen.

Regel 2. Bestudeer het verband en bepaal de elementen van de gelijkenis.

De tweede verantwoordelijkheid is om het verband van de gelijkenis te bestuderen. Het verband van het “verhaal” van de gelijkenis kan bestaan uit “de achtergrond” en “de uitleg of toepassing” van de gelijkenis. De achtergrond van de gelijkenis verwijst naar *de aanleiding* om het verhaal te vertellen, of beschrijft *de omstandigheden* toen het verhaal verteld werd. De aanleiding wordt gewoonlijk *vóór het verhaal* gevonden en de uitleg of toepassing wordt gewoonlijk *ná het verhaal* gevonden.

Ontdek en bespreek. Wat is de specifieke achtergrond van de volgende gelijkenissen?

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Lees Lukas 10:29. In de gelijkenis van **de barmhartige Samaritaan** bestaat het verband uit zowel de achtergrond als de uitleg of toepassing van de gelijkenis. De achtergrond is een vraag van iemand uit de schare. Een wetgeleerde vroeg Jezus, “Wie is mijn naaste?” Als antwoord hierop vertelde Jezus de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. De toepassing die Jezus maakte toont het doel aan waarmee Jezus de gelijkenis vertelde, namelijk, niet: “Wie is mijn naaste?”, maar wel: “Voor wie ben ik een naaste?”

De gelijkenis van het verloren schaap. Lees Lukas 15:1-2. In de gelijkenis van **het verloren schaap** bestaat het verband van het verhaal uit zowel de achtergrond als de uitleg. De achtergrond is een observatie die Jezus maakte over het gedrag van de Farizeeën tegenover andere mensen. “De Farizeeën en de Schriftgeleerden morden onder elkaar en zeiden: Deze Man ontvangt zondaars en eet met hen.” Jezus vertelde de gelijkenis van het verloren schaap om mensen te leren wat Gods houding is ten aanzien van tollenaars en zondaars. Ook de uitleg van Jezus toont de vreugde van God over één zondaar die tot bekering komt.

De gelijkenis van de volhardende weduwe. Lees Lukas 18:1. Soms wordt het doel om een gelijkenis te vertellen expliciet genoemd, als in de gelijkenis van **de volhardende weduwe**. Lukas schrijft: “Hij sprak een gelijkenis tot hen met het oog daarop dat men altijd moet bidden en niet de moed verliezen.” Jezus vertelt de gelijkenis om Zijn discipelen te leren met volharding en vrijmoedigheid tot God te bidden.

De gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard. Lees Matteüs 20:1-16. De gelijkenis van **de arbeiders in de wijngaard** begint met het woord “want” en toont aan dat de achtergrond van deze gelijkenis verband houdt met wat er in het vorige hoofdstuk geschreven staat, namelijk, over de rijke jongeman (Matteüs 19:16-30). Bovendien is de toepassing van de gelijkenis die Jezus maakt dezelfde als de toepassing op de vraag van Petrus over wat de discipelen zouden ontvangen, omdat zij alles verlaten hadden om Jezus te volgen (Matteüs 20:16 en 19:27,30). De houding van de arbeiders die het eerst en het laatst gehuurd werden (Matteüs 20:9-10) en de houding van de rijke jongeman en van de apostel Petrus (Matteüs 19:21,27,29) met betrekking tot “de dingen die zij bezitten” en “de dingen die zij verlangen te bezitten” verschaft de schakel tussen deze twee Bijbelgedeelten. De belangrijke boodschap of centrale les van deze gelijkenis is een ernstige waarschuwing tegen een mens (als Petrus) die te veel begaan is met de beloning die hij van Jezus Christus zal ontvangen.

Regel 3. 3. Bepaal welke bijzonderheden in de gelijkenis relevant zijn.

De derde verantwoordelijkheid is om te bepalen welke bijzonderheden in de gelijkenis relevant zijn en welke dat niet zijn met betrekking tot het onderricht dat gegeven wordt. Heel zeker is dat men niet aan elk bijzonderheid in het verhaal een aparte betekenis moet toeschrijven. Bepaal eerst wat de centrale boodschap of belangrijkste boodschap van de gelijkenis is. Bepaal daarna welke bijzonderheden (details) in het verhaal deze centrale boodschap versterken.

(1) Vaststellen of het Bijbelgedeelte een historisch verslag, een allegorie of een gelijkenis is.

Dit heeft belangrijke consequenties voor het identificeren van de relevante details.

• Een historisch gebeurtenis of een gelijkenis?

De rijke man en de bedelaar Lazarus. Lees Lukas 16:19-31. Is de gelijkenis van **de rijke man en de bedelaar Lazarus** een beschrijving van een historische gebeurtenis of een gelijkenis?

- Als dit een beschrijving van *een historisch gebeurtenis* is die gebruikt wordt om een bijzondere waarheid te illustreren, dan heeft elk detail een betekenis. Dan vertelt het feit dat de rijke man met Abraham kan communiceren terwijl hij in de hel pijn lijdt, ons meer over de werkelijke toedracht van zaken in de hel. En dan heeft het feit dat de rijke man in de hel belandt, terwijl de arme Lazarus in de hemel komt, geen geestelijke of theologische betekenis.

- Maar, als dit *een gelijkenis* is, dan is het feit dat de rijke man in de hel belandt en de arme Lazarus in de hemel komt, bijzonderheden die erg belangrijk zijn. Dan is dat de centrale of hoofdgedachte van de gelijkenis.

De achtergrond toont aan dat dit een gelijkenis en niet een historische gebeurtenis is. De achtergrond is dezelfde voor de vorige gelijkenis van **de onrechtvaardige rentmeester**: Jezus confronteert de Farizeeën met hun liefde voor geld (Lukas 16:1,19). Dan zijn details als de rijke man die elke dag in luxe leeft terwijl de arme Lazarus verlangt om van de kruimels van zijn tafel te eten, belangrijke details, omdat zij de hoofdgedachte versterken, namelijk, dat die iets zeggen

over het gebruik van je rijkdom nu als een voorbereiding op de toekomst later. De centrale of hoofdgedachte of belangrijke boodschap van deze gelijkenis is: “leren dat de consequenties van de levensstijl van een rijke man in de tegenwoordige wereld onomkeerbaar zijn in de wereld na zijn dood”.

- **Een allegorie of een gelijkenis?**

Lees Johannes 15:1-17 en Matteüs 13:3-23.

De wijnstok en de ranken. Een “allegorie” is *een uitgebreid vergelijking*, waarin verschillende elementen van het verhaal van de gelijkenis verschillende waarheden vertegenwoordigen. Bijvoorbeeld, Johannes 15:1-17 bevat een allegorie. “De wijngaardenier” vertegenwoordigt God de Vader, “de wijnstok” Jezus Christus, “de ranken die vrucht dragen” de wedergeboren christenen, en “de ranken die geen vrucht dragen” mensen die nog nooit wedergeboren christenen waren. Deze allegorie zegt niet dat Jezus Christus een echte wijnstok met ranken en druiven is. Het impliceert dat de relatie tussen Jezus Christus en mensen *vergeleken kan worden met een wijnstok en zijn ranken*.

Maar wij moeten niet proberen om elk bijzonderheid (detail) in het verhaal van de gelijkenis uit te leggen. “De ranken die vrucht dragen” vertegenwoordigen ware christenen. “De ranken die geen vruchten dragen” impliceren niet dat deze ranken vroeger wel vruchten hebben gedragen, dat wil zeggen, zij vertegenwoordigen niet wedergeboren christenen die later toch in ongelof teruggevallen zijn. Zo een conclusie zou het duidelijke onderricht van Jezus Christus in Johannes 10:28 (en van Paulus in Filippenzen 1:6) weerspreken! De allegorie leert duidelijk dat “de ranken die afgesneden werden en met vuur verbrand werden” mensen vertegenwoordigen die nog nooit eenmaal vrucht hebben gedragen, omdat zij nog nooit in een vertrouwelijke relatie met Jezus Christus gestaan hebben! Zij waren nooit echte gelovigen en hun “in-Christus relatie” was misschien traditioneel geërfd of cultureel aangeleerd, maar toch altijd alleen maar uiterlijk!

De conclusie is dat deze allegorie niet leert dat wedergeboren christenen weer hun verlossing kwijt kunnen raken (dus, weer verloren kunnen gaan). Het leert dat naamchristenen vruchteloos blijven en dat ware wedergeboren christenen veel vrucht zullen dragen. Een allegorie heeft verschillende elementen die vergeleken worden, maar een gelijkenis heeft maar één centrale les, één belangrijke boodschap.

De gelijkenis van de zaaier. “Een gelijkenis” is een verhaal met waarheden die levensecht zijn, maar een allegorie heeft dat niet noodzakelijk. Terwijl een allegorie en een gelijkenis beiden één centraal thema kunnen hebben, is een gelijkenis ontworpen om maar één centraal punt te maken, en de allegorie om punten te maken die wel of niet verwant kunnen zijn. De gelijkenis van **de zaaier** lijkt aanvankelijk een allegorie te zijn, omdat in de uitleg een geestelijke boodschap in bijna elk element ligt: “Het zaad” vertegenwoordigt het Woord van God (de Bijbel), “de vogels” de duivel die het Woord probeert weg te nemen, “de harde weg” een verhard hart, enz. Niettemin is dit toch een gelijkenis, omdat de uitleg aantoont dat er maar één thema is: “Het resultaat in het leven van een christen is afhankelijk van zijn reactie op Gods Woord en zijn reactie op Gods Woord is afhankelijk van de toestand en houding van zijn hart.” Jezus heeft doelbewust verschillende details ontworpen om deze centrale boodschap van de gelijkenis te versterken.

(2) Gelijkenissen als een allegorie behandelen.

Moeten christenen de gelijkenissen als allegorieën behandelen en dus aan elk element in het verhaal een afzonderlijk geestelijke betekenis toekennen? Omdat de vroege christenen niet wisten hoe ze gelijkenissen uit moesten leggen, *hebben zij gelijkenissen als allegorieën uitgelegd* en daardoor fantastische betekenissen aan de verschillende elementen van het verhaal toegekend.

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. *Lees* Lukas 10:25-37. De volgende uitleg van de gelijkenis van **de barmhartige Samaritaan** is verkeerd omdat de gelijkenis als een allegorie uitgelegd wordt.

“De man die van Jeruzalem afdaalde naar Jericho” vertegenwoordigt Adam of de leerstelling van de zondeval als gevolg van zijn ongehoorzaamheid. “Jeruzalem” vertegenwoordigt het paradijs of de hemel en “Jericho” de wereld. “De rovers” zijn machtige tegenstanders, demonen of valse leraren voor de eerste komst van Christus. Toen Adam geschapen werd, viel hij in de zonde door een aanval van de duivel en zijn engelen. “De wonden” van Jezus vertegenwoordigen de ongehoorzaamheid en zonde van mensen. “De man die van zijn kleren beroofd werd”, vertegenwoordigt het verlies van heiligheid, onsterfelijkheid en alle deugden. Hij wordt “half dood” achter gelaten vertegenwoordigt de dood van Zijn menselijke natuur, terwijl Zijn ziel onsterfelijk blijft. “De priester” en “de Leviet” vertegenwoordigen de Wet en de Profeten van het Oude Testament. De Wet en de Profeten konden de gevallen mensheid niet redden. “De barmhartige Samaritaan” vertegenwoordigt natuurlijk Jezus Christus. Hij kwam om de mensheid te redden. “De wijn” vertegenwoordigt het Woord dat onderricht geeft en corrigeert, terwijl “de olie” de leerstelling van liefde, medelijden en barmhartigheid vertegenwoordigt. “De ezel” vertegenwoordigt het Lichaam van Christus die de mens naar de Kerk/Gemeente draagt. “De herberg” vertegenwoordigt de Kerk/Gemeente en “de herbergier” vertegenwoordigt de apostelen en hun opvolgers, als bisschoppen en andere kerkelijke ambten. “De twee zilverstukken” vertegenwoordigen geloof in de Vader en in de Zoon, of de twee Testamenten in de Bijbel, of de liefde voor God en voor de naaste. Jezus Christus redt de mensheid door Zijn lichaam aan het kruis over te geven en door de Kerk/Gemeente te vestigen als een schuilplaats voor gelovigen tot de wederkomst. “De belofte dat de barmhartige Samaritaan weer zou terugkeren” vertegenwoordigt natuurlijk de wederkomst van Christus.

Dit was de uitleg van de kerkvader, Origenes (185 – 254 n.C.). Hij dacht dat elk detail van het verhaal een heel specifieke betekenis moest hebben. En ondanks het feit dat *Jezus Christus Zelf de uitleg en de toepassing van de gelijkenis geeft, gaf Origenes zijn eigen uitleg daaraan*. Het is duidelijk dat Origenes met zijn fantastische verzinnselen de gelijkenis helemaal niet begrepen heeft! Als Origenes de gelijkenis in zijn verband uitgelegd had, zou hij tot een ander inzicht gekomen zijn.

Conclusie: Christenen moeten gelijkenissen nooit als allegorieën uitleggen door aan elk detail een andere betekenis toe te schrijven!

(3) Bepaal welke bijzonderheden (details) relevant zijn.

De relevante details (bijzonderheden) zijn alleen dié details die het hoofdthema of de belangrijke boodschap versterken. Deze waarheden mogen uitgelegd en toegepast worden.

De gelijkenis van de verloren zoon. Lees Lukas 15:11-32. “Het feit dat de vader thuis bleef en niet zijn zoon ging zoeken” is een irrelevant detail, omdat Jezus Christus niet leert dat de hemelse Vader verloren zondaren niet zoekt. Hij heeft dat al duidelijk gemaakt in de twee voorgaande gelijkenissen. Maar, dat “de vader met verlangen uitzag naar de terugkeer van zijn zoon, hem tegemoet rende en met vreugde verwelkomde en omhelsde”, zijn allemaal relevante en betekenisvolle details, omdat zij het centrale thema of de belangrijke boodschap versterken, namelijk, dat zij de houding van God tegenover zondaren openbaren.

(4) Bepaal welke bijzonderheden (details) niet relevant zijn.

Hoewel alle details in het verhaal betekenis voor het verhaal van de gelijkenis hebben, hebben zij niet allemaal betekenis voor de boodschap van de gelijkenis. Jezus heeft niet bedoeld dat elk bijzonderheid in een gelijkenis noodzakelijk een geestelijke betekenis moet hebben! De bijzonderheden die niet relevant voor de boodschap van de gelijkenis zijn, moeten geïdentificeerd worden en terzijde gezet worden.

De gelijkenis van de onnutte slaaf. Lees Lukas 17:7-10. Keurt Jezus hiermee de slavernij goed? Geef Jezus hiermee principes voor de relatie tussen werkgevers en werknemers? Of leert Hij wat christenen als gul, genadig en hoffelijk gedrag moeten beschouwen? De achtergrond van deze gelijkenis (Lukas 17:3-4) bevat het onderricht van Jezus met betrekking tot het terechtwijzen van een broeder als hij zondigt en hem vergeven als hij berouw heeft. Het centrale thema of de belangrijke boodschap van deze gelijkenis is dat het geen verdienste is wanneer christenen doen wat recht en goed is. De andere details van het verhaal zijn niet relevant met betrekking tot deze belangrijke boodschap en moeten niet verder uitgelegd worden.

Regel 4. Bepaal de belangrijke boodschap van de gelijkenis.

De vierde verantwoordelijkheid is om de belangrijke boodschap (de centrale boodschap of het hoofdthema) van de gelijkenis te identificeren. De belangrijke boodschap van de gelijkenis wordt gevonden in de uitleg of toepassing van de gelijkenis of in het verhaal van de gelijkenis zelf. Vanuit de wijze waarop Jezus Christus Zelf Zijn gelijkenissen uitlegde of toepaste, weten wij hoe wij gelijkenissen moeten uitleggen. *Een gelijkenis heeft meestal maar één hoofdthema, één belangrijke boodschap, één centrale les*. Daarom moeten wij niet proberen een geestelijke waarheid in elk bijzonderheid van het verhaal van een gelijkenis te vinden.

Ontdek en bespreek. Wat is de centrale boodschap van elk van de volgende gelijkenissen?

Aantekeningen.

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Lees Lukas 10:25-29. Wat is de belangrijke boodschap in de gelijkenis van **de barmhartige Samaritaan**? Moeten christenen deze gelijkenis als een allegorie beschouwen en een bijzondere betekenis aan elk detail toeschrijven? Dan zou de gelijkenis de heilsgeschiedenis in symbolische taal willen uitleggen (zie de uitleg van Origenes hierboven) in plaats van een boodschap te zijn over “wie mijn naaste is”. Nee, *christenen moeten niet de gelijkenissen als allegorieën uitleggen*. Het historische verband van de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan toont aan dat de belangrijke boodschap een antwoord moet zijn op de vraag: “Wie is mijn naaste?” Of beter: “Voor wie ben ik een naaste?” Of “Wanneer ben ik een naaste voor iemand anders?”

De gelijkenis van de zaaier. Lees Matteüs 13:3-9. Wat is de belangrijke boodschap in de gelijkenis van **de zaaier**? Is dit een gelijkenis over de verantwoordelijkheid van de zaaier (de prediker) – waar en hoe hij het Woord van God moet aaien? Er is geen enkele aanwijzing dat maar 25% van alle mensen in de wereld “goede aarde” is en dus gered zullen worden. Een dergelijke allegorische uitleg gaat de uitleg van Jezus ver te boven. De uitleg van Jezus Christus toont aan dat dit *niet een gelijkenis is over de verantwoordelijkheid van de zaaier van het Woord van God, maar een gelijkenis over de verantwoordelijkheid van de ontvanger van het Woord van God*. Het is een gelijkenis over de toestand of gesteldheid van het hart en de houding van het hart van de ontvanger. Jezus leert dat de luisteraars naar het Woord van God verantwoordelijk zijn hoe zij reageren op de verkondiging van het Woord van God. De belangrijke boodschap is dat “het resultaat in je leven afhangt van hoe je reageert op het Woord van God (de Bijbel) en je reactie op het Woord van God afhangt van de toestand en houding van je hart.” Daarom kunnen predikers (zaaiers) verschillende reacties op hun prediking en onderricht van de Bijbel verwachten.

De gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester. Lees Lukas 16:1-13. Wat is de belangrijke boodschap van de gelijkenis van **de onrechtvaardige rentmeester**? Leert Jezus Christus christenen om oneerlijk (onrechtvaardig) te zijn als deze rentmeester? Leert hij Zijn discipelen om andere mensen te gebruiken tot zijn eigen voordeel? Nee. Het

centrale punt in de gelijkenis staat in vers 8 en de toepassing van de gelijkenis in vers 9 is direct daarmee verbonden. Jezus Christus spreekt het oneerlijke gedrag van de rentmeester niet goed, maar beveelt zijn scherpzinnige vooruitziende blik aan. Evenals de rentmeester moeten de discipelen hun tegenwoordige middelen inzetten om hun toekomst te plannen. De belangrijke boodschap van deze gelijkenis is dat “een scherpzinnig mens zijn aardse middelen gebruikt om zijn eeuwige zegeningen in de hemel voor te bereiden”.

5. Vergelijk de gelijkenis met vergelijkbare Bijbelgedeelten.

Introductie. Sommige gelijkenissen hebben overeenkomsten met elkaar en kunnen vergeleken worden. Maar de waarheid in alle gelijkenissen hebben vergelijkbare waarheden die in andere Bijbelgedeelten geleerd worden. Probeer belangrijkste verwijzingen in de Bijbel te vinden die je helpen om de gelijkenis uit te leggen. Vergelijk altijd de uitleg van een gelijkenis met het directe en duidelijke onderricht van de Bijbel.

(1) Sommige gelijkenissen hebben overeenkomsten met elkaar en kunnen vergeleken worden.

- De gelijkenis van **de tien ponden** (Lukas 19:11-27). De man van hoge geboorte gaf *hetzelfde bedrag* aan elk van zijn tien slaven, maar gaf *verschillende beloningen* aan ieder bij zijn terugkomst, toen hij ontdekte dat sommige slaven veel meer dan de anderen daarmee verdiend hadden.
- De gelijkenis van **de talenten** (Matteüs 25:14-30). De heer van de slaven ging op een lange reis naar het buitenland. Hij gaf *een verschillend bedrag* aan elk van zijn drie slaven, maar gaf *dezelfde beloning* aan zijn twee trouwe slaven bij zijn terugkomst.
- De gelijkenis van **de arbeiders in de wijngaard** (Matteüs 20:1-16). De heer des huizes huurde arbeiders voor zijn wijngaard op *verschillende tijden* van de dag, maar gaf aan ieder slaaf *dezelfde beloning* aan het eind van de dag.

De centrale boodschap van al deze gelijkenissen is om gereed te zijn bij de wederkomst van Jezus Christus, omdat ieder mens rekenschap zal moeten geven van zijn rentmeesterschap met betrekking tot wat God aan hem toevertrouwd heeft.

(2) Maar elke gelijkenis leert ook een andere waarheid.

- De gelijkenis van **de tien ponden** leert dat de slaaf die trouwer was, in de toekomst een grotere verantwoordelijkheid zal krijgen. Er zijn *verschillende gradaties van beloningen voor verschillende gradaties van trouw en ijver*.
- De gelijkenis van **de talenten** leert dat *de beloningen niet gebaseerd zijn op de verschillende graden van succes* van de slaven als gevolg van de verschillende gelegenheden die God hen gegeven heeft.
- De gelijkenis van **de arbeiders in de wijngaard** leert dat God elk mens dat naar Hem toe komt zal belonen, ongeacht hoe lang zij Hem kennen en dienen. *De beloning van het eeuwige leven is niet afhankelijk van de lengte van je christen-zijn*.

Regel 6. Baseer christelijke leerstellingen alleen op heel duidelijke Bijbelgedeelten.

De zesde verantwoordelijkheid is om christelijk onderwijs en christelijke leerstellingen alleen op duidelijke Bijbelgedeelten te baseren, dat wil zeggen, op de geboden, de verboden en duidelijke onderwijzingen in de Bijbel. Gelijkenissen mogen niet de *primaire* bron voor christelijke leerstellingen zijn. Bestaande christelijke leerstellingen mogen met een gelijkenis geïllustreerd worden. Maar nieuwe leerstellingen mogen niet alleen op een gelijkenis gebaseerd worden. De volgorde bij de uitleg (exegese) van de Bijbel is: eerst de letterlijke betekenis en dan de figuurlijke betekenis; eerst wat duidelijk is, dan wat onduidelijk (vaag) is. Vergelijk daarom de uitleg van een gelijkenis altijd met de directe onderwijzingen in de Bijbel!

De gelijkenis van het onkruid tussen de tarwe. Lees Matteüs 13:24-30, 36-43. Als Jezus Christus de uitleg van een gelijkenis geeft, dan mag Zijn uitleg evenals al het andere duidelijke onderricht in de Bijbel dienen om christelijke leerstellingen te formuleren. Bijvoorbeeld, de uitleg van de gelijkenis van **het onkruid tussen de tarwe** in Matteüs 13:36-43 mag dienen om een christelijke leerstelling te formuleren.

De figuurlijke taal van gelijkenissen is niet het beste materiaal om christelijke leerstellingen te formuleren. Bijvoorbeeld, de gelijkenis van het onkruid tussen de tarwe leert dat de mensen in het Koninkrijk van God (dus ook in de Kerk/Gemeente) gemengd zijn. In het Koninkrijk van God op de aarde (en dus ook in de wereldwijde Kerk/Gemeente en in elk lokale gemeente) zijn zowel wedergeboren christenen als naamchristenen (traditionele of cultuur christenen).

Maar de volgende drie conclusies mogen **niet** uit deze gelijkenis getrokken worden:

- Iedereen in het Koninkrijk van God (namelijk, “de kinderen van het Koninkrijk” en “de kinderen van de boze”) moeten zonder onderscheid met water gedoopt worden (alleen al omdat zij in de Kerk/Gemeente zijn).
- Iedereen mag zonder beoordeling lidmaat van de Kerk/Gemeente worden.
- Niemand mag onder tucht geplaatst worden, ongeacht hoe groot zijn overtreding is.

De christelijke leerstellingen met betrekking tot wie met water gedoopt dient te worden, wie lidmaat wordt en wie onder tucht geplaatst moet worden moeten op andere duidelijke Bijbelgedeelten gebaseerd worden (Matteüs 28:19; 18:15-18).

De gelijkenis van de verloren zoon. Lees Lukas 15:11-32. Een ander voorbeeld. Deze gelijkenis leert dat God zondaren die zich bekeren verwelkomt. Maar deze gelijkenis mag niet gebruikt worden om te leren hoe een zondaar tot God terugkeert. Deze gelijkenis leert **niet** dat een zondaar alleen maar berouw over zijn misdaden hoeft te hebben,

zonder Jezus Christus en Zijn zoenoffer aan te nemen. De christelijke leerstelling met betrekking tot verzoening en verlossing moeten op andere duidelijke Bijbelgedeelten gebaseerd worden (Romeinen 3:21-26).

Daarom horen christenen meestal niet de gelijkenissen van Jezus te gebruiken om christelijke leerstellingen te formuleren, maar wel om de waarheid in christelijke leerstellingen die in ander Bijbelgedeelten geleerd worden te bevestigen en te versterken.

E. OPDRACHT

(1) Memoriseer de zes richtlijnen voor de uitleg van gelijkenissen.

(2) Bepaal de achtergrond en de uitleg of toepassing van de volgende gelijkenissen:

Het antwoord wordt in haakjes gegeven.

- Matteüs 13:47-48 (Matteüs 13:49-50)
 - Matteüs 25:14-30 (Matteüs 25:13)
 - Lukas 11:5-8 (Lukas 11:9-10)
 - Lukas 12:13-20 (Lukas 12:21)
 - Lukas 15:3-32 (Lukas 15:1-2)
 - Lukas 16:19-31 (Lukas 16:14)
 - Lukas 19:12-27 (Lukas 19:11)
-